

HOTĂRÂREA CURȚII

2 aprilie 1998*

Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) și alții împotriva Comisiei Comunităților Europene

„Recurs – Persoane fizice sau juridice – Act care le vizează în mod direct și individual”

Cauza C-321/95 P

În cauza C-321/95 P,

Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) și alții, reprezentați de domnii Philippe Sands și Mark Hoskins, Barristers, mandatați de către Leigh, Day & Co., Solicitors, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul Jean-Paul Noesen, 18, Rue des Glacis,

reclamanți,

având ca obiect un recurs introdus împotriva Ordonanței Tribunalului de Primă Instanță a Comunităților Europene (Camera întâi) din 9 august 1995, Greenpeace și alții/Comisia (T-585/93, Rec., p. II-2205), și vizând anularea acestei ordonanțe,

cealaltă parte la procedură fiind:

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul Peter Oliver, membru al Serviciului Juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Carlos Gómez de la Cruz, membru al aceluiași serviciu, Centre Wagner, Kirchberg,

susținută de

Regatul Spaniei, reprezentat de domnul Alberto José Navarro González, Director General pentru Coordonare juridică și instituțională comunitară, și de doamna Gloria Calvo Díaz, Abogado del Estado, din Serviciul Contencios Comunitar, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Spaniei, 4-6, Boulevard E. Servais,

intervenient,

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, H. Ragnemalm și M. Wathelet, președinți de cameră, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida (raportor), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann și L. Sevón, judecători,

avocat general: domnul G. Cosmas,

grefier: domnul R. Grass,

---

* Limba de procedură: engleza.

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale părților, prezentate în ședința din 17 iunie 1997, în cursul căreia Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) și alții au fost reprezentați de domnii Philippe Sands și Mark Hoskins, Comisia de domnul Peter Oliver și Regatul Spaniei de domnul Luis Pérez de Ayala Becerril, Abogado del Estado, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 23 septembrie 1997,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 16 octombrie 1995, Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) și alții au introdus, în temeiul articolului 49 din Statutul CE al Curții de Justiție, un recurs împotriva Ordonanței Tribunalului de Primă Instanță din 9 august 1995, Greenpeace și alții/Comisia (T-585/93, Rec., p. II-2205, denumită în continuare „ordonanța atacată”), în măsura în care acesta a declarat drept inadmisibilă acțiunea în anularea deciziei Comisiei, care a fost adoptată în perioada 7 martie 1991-29 octombrie 1993, de a plăti Regatului Spaniei 12 milioane ECU sau alte sume de același ordin, în temeiul Deciziei C (91) 440 privind asistența financiară furnizată de Fondul European de Dezvoltare Regională în vederea construirii a două centrale electrice în Insulele Canare (Gran Canaria și Tenerife).

2 În temeiul ordonanței atacate, faptele aflate la originea litigiului sunt următoarele:

„La 7 martie 1991, pe baza Regulamentului (CEE) nr. 1787/84 al Consiliului din 19 iunie 1984 privind Fondul European de Dezvoltare Regională (JO L 169, p. 1, denumit în continuare «regulamentul de bază»), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 3641/85 al Consiliului din 20 decembrie 1985 (JO L 350, p. 40), Comisia a adoptat Decizia C (91) 440 prin care se acordă Regatului Spaniei o asistență financiară din Fondul European de Dezvoltare Regională (denumit în continuare «FEDR») cu o valoare maximă de 108 578 419 ECU pentru investiții de infrastructură. Proiectul în cauză avea ca scop construirea de către Unión Eléctrica de Canarias SA (denumit în continuare «Unelco») a două centrale electrice în insulele Canare, în Gran Canaria și în Tenerife.

2 Finanțarea comunitară a construcției celor două centrale electrice era eșalonată pe patru ani, între 1991 și 1994, și trebuia să se facă prin tranșe anuale (articolele 1 și 3 și anexele II și III la decizie). Angajamentul bugetar pentru primul an (1991), care se ridica la 28 953 000 ECU (articolul 1 din decizie), era exigibil la data adoptării deciziei de către pârâtă (punctul A.4 din anexa III la decizie). Plățile ulterioare, care depindeau de planul financiar al operațiunii, precum și de progresul realizării sale, trebuiau să acopere cheltuielile aferente operațiunilor vizate, aprobate în mod legal de către statul membru în cauză (articolele 1 și 3 din decizie). În conformitate cu articolul 5 din decizie, Comisia ar putea reduce sau suspenda ajutorul acordat pentru operațiunea în cauză, dacă examinarea acestui ajutor ar dezvălui existența unor nereguli și, în special, o modificare importantă care ar afecta condițiile de executare fără ca aprobarea Comisiei să fi fost solicitată în prealabil (a se vedea, de asemenea, punctele A.20, A.21 și C.2 din anexa III la decizie).

3 Prin scrisoarea din 23 decembrie 1991, doamna Aurora González González și domnul Pedro Melián Castro, al cincilea și al șaselea reclamant, au informat Comisia cu privire la ilegalitatea lucrărilor întreprinse în Gran Canaria, cu privire la faptul că Unelco a omis să

efectueze, în conformitate cu Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO L 175, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 174, denumită în continuare «Directiva 85/337»), un studiu de evaluare a efectelor asupra mediului și i s-a solicitat acesteia să intervină în vederea încetării lucrărilor. Scrisoarea acestora a fost înregistrată sub numărul 4084/92.

4 Prin scrisoarea din 23 noiembrie 1992, domnul Domingo Viera González, al doilea reclamant, a solicitat sprijinul Comisiei, având în vedere faptul că Unelco întreprinsese deja lucrări în Gran Canaria și Tenerife, fără ca respectiva Comisión de urbanismo y medio ambiente de Canarias (Comisia din Insulele Canare pentru urbanism și mediu, denumită în continuare «CUMAC») să se fi pronunțat cu privire la efectele asupra mediului în conformitate cu legislația națională aplicabilă în domeniu. Această scrisoare a fost înregistrată sub numărul 5151/92.

5 La 3 decembrie 1992, CUMAC a emis două declarații privind efectele asupra mediului a construcției centralelor electrice în Gran Canaria și Tenerife, care au fost publicate în Boletín Oficial de Canarias, la 26 februarie și respectiv 3 martie 1993.

6 La 26 martie 1993, Tagoror Ecologista Alternativo, o asociație locală pentru protecția mediului cu sediul în Tenerife (denumită în continuare «TEA»), a optsprezecea reclamantă, a introdus o acțiune administrativă împotriva declarației CUMAC privind efectele asupra mediului ale proiectului de construcție a unei centrale electrice în Tenerife. La 2 aprilie 1993, Comisión Canaria contra la Contaminación (Comisia din Insulele Canare împotriva poluării, denumită în continuare «CIC»), o asociație locală pentru protecția mediului, a nouăsprezecea reclamantă, a introdus, de asemenea, o acțiune administrativă împotriva declarației CUMAC privind efectele asupra mediului a celor două proiecte de construcție în Gran Canaria și în Tenerife.

7 La 18 decembrie 1993, Greenpeace Spain, o asociație pentru protecția mediului, responsabilă la nivel național pentru realizarea - la nivel local - a obiectivelor Stichting Greenpeace Council, o fundație pentru conservarea naturii, cu sediul în Țările de Jos (denumită în continuare „Greenpeace”), prima reclamantă, a inițiat o procedură judiciară care urmărește să conteste validitatea autorizațiilor administrative eliberate pentru Unelco de către Ministerul Regional al Industriei, Comerțului și Consumului din Insulele Canare.

8 Prin scrisoarea din 17 martie 1993, adresată Directorului General al Direcției Generale Politici Regionale ale Comisiei (denumită în continuare „DG XVI”), Greenpeace a solicitat Comisiei să îi confirme dacă fondurile structurale comunitare au fost vărsate guvernului regional din Insulele Canare pentru construcția a două centrale electrice și să îi comunice care va fi calendarul pentru plata acestor fonduri.

9 Prin scrisoarea din 13 aprilie 1993, Directorul General al DG XVI a invitat Greenpeace să «citească Decizia C (91) 440», care conținea, în opinia sa, «precizări cu privire la condițiile speciale care trebuie respectate de Unelco în vederea obținerii ajutorului comunitar și a planului de finanțare».

10 Prin scrisoarea din 17 mai 1993, Greenpeace a solicitat Comisiei să îi comunice toate informațiile referitoare la măsurile pe care aceasta le adoptase cu privire la construcția a două centrale electrice în Insulele Canare, în conformitate cu articolul 7 din Regulamentul (CEE) nr. 2052/88 al Consiliului din 24 iunie 1988 privind misiunile fondurilor structurale, eficiența acestora, precum și coordonarea activităților între ele și cu operațiunile Băncii Europene de Investiții și ale celorlalte instrumente financiare existente (JO L 185 p. 9, denumit în

continuare „Regulamentul nr. 2052/88”), care prevede că «acțiunile care fac obiectul unei finanțări din fondurile structurale sau ale unei finanțări din partea BEI sau dintr-un alt instrument financiar existent trebuie să fie conforme cu dispozițiile tratatului și cu actele adoptate în temeiul acestora, precum și cu politicile comunitare, inclusiv cele privind protecția mediului».

11 Prin scrisoarea din 23 iunie 1993, Directorul General al DG XVI a răspuns Greenpeace după cum urmează: «I regret to say that I am unable to supply this information since it concerns the internal decision making procedures of the Commission ..., but I can assure you that the Commission's decision was taken only after full consultation between the various services of the concerned.» («Nu sunt în măsură să vă furnizez această informație, întrucât aceasta se referă la procedurile decizionale interne ale Comisiei ..., însă vă pot asigura că adoptarea deciziei de către Comisie s-a făcut după o profundă consultare între diversele servicii ale acesteia»).

12 La 29 octombrie 1993, a avut loc, la sediul Comisiei de la Bruxelles, o reuniune între Greenpeace și DG XVI, cu privire la finanțarea de către FEDR a construcției centralelor electrice în Gran Canaria și Tenerife.”

3 În aceste condiții, printr-o cerere depusă la grefa Tribunalului la 21 decembrie 1993, reclamantul a introdus o acțiune vizând anularea Deciziei, despre care se pretinde că ar fi fost adoptată de către Comisie pentru a plăti guvernului spaniol, pe lângă prima tranșă de 28 953 000 ECU, 12 000 000 ECU pentru a plăti cheltuielile angajate pentru construcția a două centrale electrice în Insulele Canare (Gran Canaria și Tenerife). Se presupune că această decizie a fost adoptată între 7 martie 1991, data adoptării Deciziei C (91) 440, și 29 octombrie 1993, dată la care, cu ocazia reuniunii cu Greenpeace, menționată anterior, Comisia, deși a refuzat să comunice acesteia din urmă precizări cu privire la finanțarea construcției a două centrale electrice în Insulele Canare, a confirmat faptul că o sumă totală de 40 de milioane ECU fusese deja plătită guvernului spaniol în temeiul Deciziei C (91) 440.

4 Printr-un act separat depus la 22 februarie 1994 la grefa Tribunalului, Comisia a invocat o excepție de inadmisibilitate în sprijinul căreia aceasta invoca două motive, unul întemeiat pe natura actului atacat, iar celălalt pe lipsa calității procesuale a reclamantilor.

5 Prin ordonanța atacată, Tribunalul a acceptat excepția, în sensul că acesta a declarat acțiunea drept inadmisibilă.

6 În ceea ce privește motivele invocate de Comisie în sprijinul excepției sale de inadmisibilitate, Tribunalul a considerat, la punctul 46, că era necesar să se examineze, mai întâi, dacă reclamantul are calitate procesuală înainte de a examina dacă actul atacat de către acesta din urmă constituie o decizie în sensul articolului 173 din Tratatul CE.

7 În ceea ce privește, în primul rând, calitatea procesuală a anumitor reclamanti, Tribunalul a amintit mai întâi, la punctul 48, jurisprudența constantă a Curții în conformitate cu care subiecții, alții decât destinatarii unei decizii, nu pot pretinde faptul că sunt vizați în mod individual, decât în cazul în care această decizie îi afectează în baza anumitor calități care le sunt specifice sau a unei situații de fapt care îi caracterizează în raport cu orice altă persoană și, ca urmare, îi individualizează în mod asemănător cu cel al destinatarului (Hotărârea Curții din 15 iulie 1963, Plaumann/Comisia, cauza 25/62, Rec., p. 197; Hotărârea din 14 iulie 1983, Spijker/Comisia, cauza 231/82, Rec., p. 2559; Hotărârea din 21 mai 1987, Deutsche Lebensmittelwerke și alții/Comisia, cauza 97/85, Rec., p. 2265; Hotărârea din 19 mai 1993, Cook/Comisia, C-198/91, Rec., p. I-2487, și Hotărârea din 15 iunie 1993, Matra/Comisia, C-

225/91, Rec., p. I-3203; Hotărârea Tribunalului din 19 mai 1994, Air France/Comisia, T-2/93, Rec., p. II-323, și Hotărârea Consorzio gruppo di azione locale „Murgia Messapica”/Comisia, T-465/93, Rec., p. II-361).

8 În continuare, Tribunalul a decis să examineze, la punctul 49, teza reclamanților conform căreia acesta trebuia să nu fie constrâns de restricțiile care rezultă din această jurisprudență și trebuia să se concentreze doar pe faptul că reclamanții terți au suferit sau ar putea suferi o pierdere sau un prejudiciu, din cauza consecințelor nefaste pentru mediu care rezultă dintr-o conduită ilegală a instituțiilor comunitare.

9 În această privință, Tribunalul a susținut, la punctul 50, că, deși jurisprudența constantă a Curții privește, în principiu, cauzele care au legătură cu interese de natură economică, criteriul esențial pe care aceasta l-a pus în aplicare (și anume un concurs de circumstanțe care sunt suficiente pentru ca reclamantul terț să poată pretinde că este afectat de decizia atacată într-un mod care îl caracterizează în raport cu oricare altă persoană) rămâne aplicabil, indiferent de natura intereselor afectate, economice sau de alt fel, ale reclamanților.

10 Prin urmare, Tribunalul a considerat, la punctul 51, că acest criteriu propus de către reclamanți pentru a aprecia calitatea lor procesuală, și anume existența unui prejudiciu suferit sau care urmează a fi suferit, nu este suficient în sine pentru a conferi unui reclamant calitatea procesuală, dat fiind că un astfel de prejudiciu poate afecta, într-o manieră generală și abstractă, un număr mare de justițiabili, care nu poate fi stabilit a priori, astfel încât aceștia să fie individualizați în mod similar cu destinatarul unei decizii, în conformitate cu jurisprudența menționată anterior. De asemenea, Tribunalul a afirmat că această concluzie nu poate fi afectată de practicile de jurisprudență naționale, conform cărora calitatea procesuală poate depinde doar de existența unui interes suficient din partea reclamanților, dat fiind condițiile stabilite la articolul 173 paragraful al patrulea din tratat.

11 Prin urmare, Tribunalul a concluzionat, la punctul 52, că teza reclamanților conform căreia calitatea lor procesuală trebuie să fie apreciată în lumina unor criterii, altele decât cele stabilite de jurisprudență, nu putea fi acceptată și, în consecință, a afirmat, la punctul 53, că era necesar să se aprecieze calitatea procesuală a acestora în conformitate cu criteriile deja stabilite de această jurisprudență.

12 În această privință, Tribunalul a constatat mai întâi, la punctele 54 și 55, că statutul obiectiv de „rezident local”, „pescar”, „agricultor” sau al persoanei preocupate de consecințele pe care construcția a două centrale electrice ar putea să le aibă asupra turismului local, asupra sănătății locuitorilor Insulelor Canare și asupra mediului, invocate de către reclamanți, nu este diferit de cel al tuturor persoanelor care își au domiciliul sau exercită o activitate în regiunile în cauză și că reclamanții pot fi astfel afectați de decizia atacată în aceeași mod ca oricare alt rezident local, pescar, agricultor sau turist care se află în prezent sau s-ar putea afla în viitor într-o situație identică cu a acestora.

13 Tribunalul a constatat, în cele din urmă, la punctul 56, că depunerea de către anumiți reclamanți a unei plângeri la Comisie nu le putea conferi calitatea procesuală în temeiul articolului 173, întrucât nu erau prevăzute proceduri specifice care asociază persoanele fizice cu adoptarea, executarea și monitorizarea deciziilor adoptate în domeniul asistenței financiare acordate de FEDR. În conformitate cu jurisprudența Curții, o persoană care nu solicită unei instituții să adopte o decizie în ceea ce o privește, ci să deschidă o procedură de investigație cu privire la terți, cu toate că aceasta poate fi considerată ca având un interes indirect, nu se află totuși exact în poziția destinatarului actual sau potențial al unui act care ar putea fi anulat

în sensul articolului 173 din tratat (Hotărârea din 10 iunie 1982, Lord Bethell/Comisia, cauza 246/81, Rec., p. 2277).

14 În al doilea rând, în ceea ce privește calitatea procesuală a asociațiilor reclamante, Tribunalul a amintit, la punctul 59, faptul că jurisprudența constantă în conformitate cu care o asociație constituită pentru a promova interesele colective ale unei categorii de justițiabili nu poate fi considerată ca fiind vizată individual, în sensul articolului 173 paragraful al patrulea din tratat, de un act care aduce atingere intereselor generale ale acestei categorii și, prin urmare, nu este îndreptățită să introducă o acțiune în anulare, în cazul în care membrii acesteia nu o pot face în mod individual (Hotărârea din 14 decembrie 1962, Fédération nationale de la boucherie en gros et du commerce en gros des viandes și alții/Consiliul, cauzele conexe 19/62-22/62, Rec., p. 943, și Hotărârea din 18 martie 1975, Union syndicale - Service public européen și alții/Consiliul, cauza 72/74, Rec., p. 401; Ordonanța din 11 iulie 1979, Fédération nationale des producteurs de vins de table et vins de pays/Comisia, cauza 60/79, Rec., p. 2429; Hotărârea din 10 iulie 1986, DEF/Comisia, cauza 282/85, Rec., p. 2469; Ordonanța din 5 noiembrie 1986, UFADE/Consiliul și Comisia, cauza 117/86, Rec., p. 3255, punctul 12; Hotărârea Tribunalului din 6 iulie 1995, AITEC și alții/Comisia, cauzele conexe T-447/93–T-449/93, Rec., p. II-1971, punctele 58 și 59). Întrucât Tribunalul a apreciat că persoanele de drept privat reclamante nu pot fi considerate ca fiind vizate în mod individual de decizia atacată, acesta a concluzionat, în consecință, la punctul 60, că nici membrii asociațiilor reclamante, în calitate de rezidenți locali ai Gran Canaria și Tenerife nu pot să fie considerați vizați în mod individual.

15 De asemenea, Tribunalul a amintit, la punctul 59, că existența unor împrejurări excepționale, precum rolul jucat de către o asociație în cadrul unei proceduri care a condus la adoptarea unui act în sensul articolului 173 din tratat, poate justifica admisibilitatea unei acțiuni introduse de către o asociație ai cărei membri nu sunt în mod direct și individual vizați de actul în litigiu (Hotărârea din 2 februarie 1988, Van der Kooy și alții/Comisia, cauzele conexe 67/85, 68/85 și 70/85, Rec., p. 219, și Hotărârea din 24 martie 1993, CIRFS și alții/Comisia, C-313/90, Rec., p. I-1125).

16 Cu toate acestea, Tribunalul nu a considerat, la punctul 62, că schimbul de corespondență și discuțiile pe care Greenpeace le-a avut cu Comisia referitor la finanțarea proiectului de construcție a două centrale electrice în Insulele Canare constituie împrejurări excepționale, dat fiind că nu fusese deschisă nicio procedură de către Comisie înainte de adoptarea deciziei atacate la care Greenpeace a participat și că aceasta din urmă nu a fost nicidecum interlocutorul Comisiei cu privire la adoptarea Deciziei de bază C (91) 440 și/sau cu privire la adoptarea deciziei în litigiu.

17 În cadrul recursului, reclamantii susțin că, în momentul stabilirii dacă aceștia erau în mod individual vizați de actul atacat al Comisiei în sensul articolului 173 din tratat, Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod eronat această dispoziție și că, prin aplicarea jurisprudenței elaborate de către Curte în cadrul problemelor economice și al drepturilor economice, conform căreia o persoană particulară trebuie să aparțină unui „cerc închis” pentru a fi vizată în mod individual de un act comunitar, Tribunalul nu a ținut seama de natura și de caracterul specific al intereselor de mediu care stau la baza acțiunii acestora.

18 În special, reclamantii susțin, în primul rând, că abordarea adoptată de Tribunal conduce la un vid juridic în materie de control al respectării legislației comunitare a mediului, în măsura în care, în acest domeniu, interesele sunt, prin însăși natura lor, comune și împărtășite și în măsura în care drepturile respective pot fi deținute de un număr potențial ridicat de persoane

particulare, astfel încât nu poate exista niciodată un cerc închis de reclamanți care ar putea îndeplini criteriile reținute de către Tribunal.

19 De altfel, în opinia lor, acest vid juridic nu poate fi umplut de posibilitatea de a introduce o procedură în fața instanțelor naționale. O astfel de procedură a fost inițiată în speță în mod eficient, dar aceasta vizează nerespectarea de către autoritățile spaniole a obligațiilor care le revin în temeiul Directivei 85/337, și nu legalitatea actului Comisiei, adică legalitatea în temeiul dreptului comunitar a plății de către aceasta a fondurilor structurale, pe motiv că această plată încalcă o obligație de protecție a mediului.

20 În al doilea rând, reclamanții pretind că Tribunalul a considerat în mod eronat, la punctul 51 din ordonanța atacată, că trimiterea la drepturile naționale în materie de calitate procesuală era lipsită de relevanță în contextul articolului 173. Soluția adoptată de Tribunal se dovedește a fi în contradicție cu cea impusă de jurisprudența și legislația națională, precum și de dreptul internațional. Conform reclamanților, rezultă din „Raportul final privind accesul la justiție (1992)” întocmit de ÖKO-Institut pentru Comisie, care descrie situația în materie de calitate procesuală în cauzele referitoare la mediu, că, dacă aceștia ar fi trebuit să sesizeze o instanță a unui stat membru, acțiunile introduse de unii sau chiar de toți reclamanții ar fi fost declarate admisibile. Reclamanții adaugă faptul că argumentele menționate anterior au fost influențate de dreptul american, întrucât Curtea Supremă a afirmat, în 1972, în cauza Sierra Club/Morton, 405 U. S. 727, 31 Led 2d 636 (1972), 643, că „Bunăstarea în domeniul esteticului și al mediului este, ca și în cazul bunăstării economice, un factor important al calității vieții în societatea noastră și faptul că interesele în materie de mediu sunt împărtășite de un număr foarte mare de persoane nu înseamnă că acestea merită să fie mai puțin protejate din punct de vedere juridic prin intermediul accesului la procedura judiciară”.

21 În al treilea rând, reclamanții susțin că abordarea adoptată de Tribunal în ordonanța atacată este incompatibilă atât cu jurisprudența Curții, cât și cu declarațiile instituțiilor comunitare și ale guvernelor statelor membre în materie de mediu. În ceea ce privește jurisprudența, aceștia o invocă pe cea în conformitate cu care protecția mediului este unul dintre obiectivele esențiale ale Comunității (Hotărârea din 7 februarie 1985, ADBHU, cauza 240/83, Rec., p. 531, punctul 13, și Hotărârea din 20 septembrie 1988, Comisia/Danemarca, cauza 302/86, Rec., p. 4607, punctul 8) și pretind că legislația comunitară în materie de mediu poate să genereze drepturi și obligații pentru persoanele particulare (Hotărârea din 28 februarie 1991, Comisia/Germania, C-131/88, Rec., p. I-825, punctul 7, și Hotărârea din 30 mai 1991, Comisia/Germania, C-361/88, Rec., p. I-2567, punctele 15 și 16). De altfel, în speță, reclamanții susțin că temeiul argumentației lor în ceea ce privește faptul de a fi vizați individual se bazează, în principal, pe drepturile lor individuale, astfel cum rezultă din Directiva 85/337, ale cărei articole 6 alineatul (2) și 8 prevăd posibilitatea de a participa la procedura de evaluare a efectelor anumitor proiecte asupra mediului (Hotărârea din 11 august 1995, Comisia/Germania, C-431/92, Rec., p. I-2189, punctele 37-40) și că se deosebesc de alte persoane în temeiul acestor drepturi, astfel cum sunt recunoscute și protejate acestea prin Decizia Comisiei C (91) 440.

22 Reclamanții fac trimitere, în continuare, la cel de-al cincilea program de acțiune în materie de mediu (JO 1993, C 138, p. 1), la cel de-al zecelea principiu al Declarației de la Rio, care a fost ratificată de Comunitate cu ocazia conferinței Organizației Națiunilor Unite din 1992 privind mediul și dezvoltarea, la Agenda 21, adoptată cu ocazia aceleiași conferințe, la Convenția Consiliului Europei privind răspunderea civilă care rezultă din prejudiciul cauzat de activitățile periculoase pentru mediu, precum și la procedura de control administrativ instituită de Banca Mondială pentru acele acte care au efecte negative asupra mediului (Banca mondială, Rezoluția nr. 93-10, Rezoluția nr. IDA93-6, 22 septembrie 1993 punctul 12).

23 În al patrulea rând, reclamanții propun o interpretare diferită a articolului 173 paragraful al patrulea din tratat. Pentru a stabili dacă un anumit reclamant este vizat în mod individual de un act al Comunității care presupune încălcarea obligațiilor comunitare în materie de mediu, ar trebui să i se solicite acestuia să demonstreze că îndeplinește următoarele trei condiții:

a) faptul că acesta a suferit personal (sau este susceptibil de a suferi personal) un prejudiciu actual sau potențial din cauza conduitei instituției comunitare în cauză, despre care se pretinde a fi ilegală, de exemplu încălcarea drepturilor sale în materie de mediu sau atingerea adusă intereselor sale în materie de mediu;

b) faptul că prejudiciul poate fi imputat actului atacat;

c) faptul că prejudiciul poate fi reparat printr-o hotărâre favorabilă.

24 Reclamanții consideră că îndeplinesc aceste trei condiții. Astfel, cu privire la prima condiție, aceștia afirmă faptul că au prezentat declarații care descriu prejudiciul pe care l-au suferit din cauza actelor Comisiei. În ceea ce privește a doua condiție, aceștia observă că, prin plata către Regatul Spaniei a fondurilor acordate în temeiul Deciziei C (91) 440 pentru construcția unor proiecte executate prin încălcarea dreptului comunitar al mediului, Comisia a contribuit direct la prejudiciul cauzat intereselor acestora, de vreme ce autoritățile spaniole nu au dispus de nicio putere de apreciere în ceea ce privește utilizarea acestor fonduri. În ceea ce privește a treia condiție, reclamanții consideră că, dacă Tribunalul ar fi anulat actul atacat, Comisia nu ar fi continuat să finanțeze lucrările de construcție a centralelor electrice, care ar fi fost probabil suspendate până la încheierea procedurii de evaluare a efectelor asupra mediului.

25 Referitor la organizațiile pentru protecția mediului, reclamanții susțin faptul că acestea ar trebui considerate ca având calitate procesuală, atunci când obiectivele acestora privesc, în principal, protecția mediului și când unul sau mai mulți membri ai acestora sunt vizați în mod individual de actul comunitar atacat, dar și, într-o manieră autonomă, atunci când, având ca obiectiv principal protecția mediului, acestea demonstrează un interes specific în ceea ce privește întrebarea în litigiu.

26 Reclamanții concluzionează, făcând trimitere la Hotărârea Plaumann/Comisia, citată anterior, că articolul 173 nu trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive, redactarea acesteia neimpunând abordarea întemeiată pe noțiunea de „cerc închis”, astfel cum se confirmă în jurisprudența Curții și a Tribunalului (Hotărârea din 17 ianuarie 1985, Piraiki-Patraiki și alții/Comisia, cauza 11/82, Rec., p. 207; Hotărârea din 16 mai 1991, Extramet Industrie/Consiliul, C-358/89, Rec., p. I-2501; Hotărârea din 18 mai 1994, Codorniu/Consiliul, C-309/89, Rec., p. I-1853, și Hotărârea Tribunalului din 14 septembrie 1995, Antillean Rice Mills și alții/Comisia, cauzele conexe T-480/93 și T-483/93, Rec., p. II-2305), ci acesta trebuie interpretat în vederea garantării intereselor sale fundamentale în materie de mediu și în vederea protejării în mod eficient a drepturilor individuale în domeniu (Hotărârea ADBHU, citată anterior, punctul 13; Hotărârea din 15 mai 1986, Johnston, cauza 222/84, Rec., p. 1651, punctele 13-21, și Hotărârea din 15 octombrie 1987, Heylens și alții, cauza 222/86, Rec., p. 4097, punctul 14).

Aprecierea Curții

27 Este necesar să se constate, mai întâi, că interpretarea articolului 173 paragraful al patrulea din tratat, reținută de Tribunal pentru a concluziona că reclamanții nu au calitate procesuală, este conformă cu jurisprudența constantă a Curții.

28 Într-adevăr, în ceea ce privește persoanele fizice, rezultă din jurisprudența menționată la punctul 48 din ordonanța atacată, care este reluat la punctul 7 din prezenta hotărâre, că, în cazul în care, precum în speță, situația specială a reclamantului nu a fost luată în considerare în momentul adoptării actului, care îl vizează în mod general și abstract și, în fapt, precum oricare altă persoană care se află în aceeași situație, acest reclamant nu este vizat în mod individual de actul menționat anterior.

29 Același lucru se aplică și în ceea ce privește asociațiile care își întemeiază calitatea procesuală pe faptul că persoanele pe care acestea le reprezintă sunt vizate în mod individual de decizia atacată. Având în vedere motivele indicate la punctul anterior, acest lucru nu este valabil în speță.

30 Pentru a aprecia argumentele reclamanților care vizează să demonstreze că jurisprudența Curții, astfel cum este pusă în aplicare de Tribunal, nu ține seama de natura și de caracterul specific al intereselor de mediu care stau la baza acestei acțiuni, ar trebui să se sublinieze că însăși decizia de a construi cele două centrale în cauză este de natură să aducă atingere drepturilor în materie de mediu, de care se prevalează reclamanții, drepturi care rezultă din Directiva 85/337.

31 În aceste circumstanțe, decizia atacată, referitoare la finanțarea comunitară a acestor centrale, poate afecta aceste drepturi doar în mod indirect.

32 În ceea ce privește argumentul reclamanților, conform căruia punerea în aplicare a jurisprudenței Curții ar avea drept consecință faptul că, în speță, drepturile pe care aceștia le întemeiază pe Directiva 85/337 ar fi lipsite de orice protecție jurisdicțională efectivă, este necesar să se sublinieze că, astfel cum rezultă din dosar, Greenpeace a contestat în fața instanțelor naționale autorizațiile administrative eliberate pentru Unelco, referitoare la construcția acestor centrale, iar TEA și CIC au inițiat, de asemenea, acțiuni împotriva declarației CUMAC privind efectele asupra mediului ale celor două proiecte de construcție (a se vedea punctele 6 și 7 din ordonanța atacată, reluate la punctul 2 din prezenta hotărâre).

33 Cu toate că aceste acțiuni, precum și cea introdusă în fața Tribunalului, au obiective diferite, acestea se bazează totuși pe aceleași drepturi care rezultă din Directiva 85/337 pentru persoanele particulare, astfel încât aceste drepturi se află, în speță, pe deplin protejate de instanțele naționale care, după caz, pot sesiza Curtea cu o întrebare preliminară în temeiul articolului 177 din tratat.

34 Prin urmare, Tribunalul de Primă Instanță nu a comis nicio eroare de drept prin aprecierea calității procesuale a reclamanților în lumina criteriilor dezvoltate de jurisprudența Curții amintită la punctul 7 din prezenta hotărâre.

35 În aceste condiții, recursul trebuie să fie respins.

Cu privire la cheltuielile de judecată

36 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanții au căzut în pretenții, trebuie obligați la plata cheltuielilor de judecată. În conformitate cu articolul 69 alineatul (4) din același regulament, Regatul Spaniei, intervenient, va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă reclamanții la plata cheltuielilor de judecată.

3) Obligă Regatul Spaniei la plata propriilor cheltuieli de judecată.

Rodríguez Iglesias

Wathelet

Kapteyn

Puissochet

Gulmann

Mancini

Murray

Hirsch

Ragnemalm

Moitinho de Almeida

Edward

Sevón

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 2 aprilie 1998.

Grefier

R. Grass

Președinte

G. C. Rodríguez Iglesias